College voorstel

Gemeente Raalte

Onderwerp	Vaststellen tussentijdse evaluatie GRP 2021-2030
Zaaknummer	47756-2025
B&W vergadering	16 september 2025
Integrale advisering	H. Rodijk, J. Kruiper, M. Weenink
Portefeuillehouder	Dhr. B. (Breun) Breunissen
Voor informatie	Albert Eikenaar

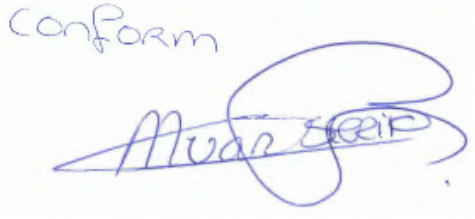
Bestuurssamenvatting

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2021-2030 is tussentijds geëvalueerd. De belangrijkste conclusies zijn dat het dagelijks beheer en onderhoud goed verloopt , projecten worden uitgevoerd volgens planning maar ook deels vertraging hebben opgelopen. Voortschrijdend inzicht leert dat we voor hogere uitgaven komen te staan. Voorgesteld wordt om de rioolheffing te laten stijgen met € 3,50 per jaar met ingang van 2027, naast de reguliere inflatiecorrectie. Uw college wordt voorgesteld hiermee in te stemmen en de raad de stukken ter kennisname aan te bieden.

Beslispunten

1. De tussentijdse evaluatie GRP 2021-2030 vast te stellen;
2. Bij de begroting 2027 voor te stellen de rioolheffingsstijging (naast de inflatiecorrectie) door te voeren;
3. De raad de stukken ter kennisname aan te bieden.

Besluit

Inleiding

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is een verplicht document dat inzicht geeft in de zorgplicht en taken op het gebied van de waterhuishouding. Hierbij kijken we vooruit naar de opgaven die op ons afkomen ten aanzien van het afvalwater, het hemelwater en het grondwater. In het GRP 2021-2030 zijn al deze opgaven weergegeven en uitgewerkt. Zoals in het GRP staat aangegeven wordt er tussentijds geëvalueerd. Hiervoor is opdracht gegeven aan een extern bureau. In deze adviesnota is de blik gericht op de beleidsmatige aspecten, de personele capaciteit en maken we een financiële doorkijk voor de komende jaren.

Proces

De tussentijdse evaluatie van het GRP is uitgevoerd door adviesbureau Sweco. Om te komen tot een goede beeldvorming hebben er werksessies plaatsgevonden met betrokken (oud) medewerkers. De inhoudelijke en financiële aspecten zijn in kaart gebracht. Daarnaast is de conceptrapportage besproken en heeft bestuurlijke afstemming plaatsgevonden op

het niveau van de portefeuillehouders en het college. Dit alles heeft geleid tot een evaluatierapport, een collegevoorstel en levert het input voor de meerjarenbegroting.

Kaders GRP 2021-2030
Naast het invullen van de bovengenoemde wettelijke zorgtaken is in het GRP bepaald dat:

- In 2050 de potentiële wateroverlastlocaties opgelost zullen zijn, dat gebeurt integraal zodat deze locaties toekomstbestendig worden;
- Het scheiden van hemelwater en afvalwater wordt voortgezet, met de ambitie dat in 90 jaar te realiseren;
- Risico gestuurd beheer wordt toegepast;
- Een beperkte stijging van de rioolheffing mogelijk is van € 35 in 10 jaar tijd, exclusief inflatie.

Evaluatie t.a.v. realisatie
Onderstaand wordt kort ingegaan op hetgeen vanaf 2021 is gerealiseerd op het gebied van de projecten, het afkoppelen, het risico gestuurd beheer en de rioolheffing.

Integrale projecten
De integrale projecten worden geprogrammeerd via het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte. Bij deze integrale projecten zijn meerdere disciplines betrokken en is intensieve participatie nodig. Door beperkte personele capaciteit en het implementeren van een nieuwe werkwijze heeft het een aantal jaar geduurd om grote projecten tot uitvoering te brengen. De uitvoering loopt achter op de planning en begroting. De achterstand lopen we in binnen de planperiode van het dit GRP (2030).

Afkoppelen hemelwater
Om in 90 jaar de gestelde ambitie te halen moet jaarlijks 3 ha worden afgekoppeld. Hiervoor wordt een subsidieregeling ingezet en zijn we sterk afhankelijk van de realisatie van integrale projecten. Omdat we hierop achterlopen is ook een inhaalslag nodig op het gebied van het afkoppelen van hemelwater. Deze inhaalslag wordt gemaakt tijdens de lopende planperiode.

Risicogestuurd beheer
Er is veel bereikt op het gebied van onderhoud, vervanging en optimalisatie van het beheer en onderhoud. Zo zijn er betere planningen tot stand gekomen en er wordt efficiënter gewerkt. Het onderhoud is aangepast waardoor de storingsgevoeligheid is afgenomen. Daarnaast zijn er structurele kostenbesparingen gerealiseerd. Verder zijn er grote stappen gezet op het gebied van databeheer en is de capaciteit van de toezichthouders vergroot. Er is nog niet toegekomen aan de opzet van een digitaal waterloket en het dashboard GRP.

Rioolheffing
De rioolheffing is jaarlijks verhoogd en gecorrigeerd met inflatie. De werkelijke inflatie in de grond- weg- en waterbouwsector is veel hoger dan de correctie die de gemeente Raalte heeft doorberekend. Daarnaast kon de stijging van de rioolheffing worden beperkt door te putten uit de voorziening. Door de achterstand in de uitvoering is het saldo van de voorziening opgelopen, waaruit geput kan worden.

Voortschrijdend inzicht

Naast de bovenstaande inzichten ten aanzien van de realisatie zijn er nieuwe en voortschrijdende inzichten ontstaan in de afgelopen periode. Onderstaand gaan we kort in op het realiseren van projecten, het afkoppelen, de samenwerking en het risicogestuurd beheer.

Integrale projecten
De beschikbare projectleiders- en uitvoeringscapaciteit blijft een punt van aandacht. Hierin voorzien we door hierop scherper te sturen door projecten vroegtijdig aan te melden in het kader van het capaciteitsmanagement voor het fysiek ruimtelijk domein. Omdat de toegepaste inflatiecorrectie minder is geweest dan de daadwerkelijke inflatie ligt het voor de hand dat projectbegrotingen niet meer sluitend gemaakt kunnen worden.

Afkoppelen hemelwater
Het is de verwachting dat op het gebied van afkoppelen van hemelwater er binnen de projecten grote stappen kunnen worden gezet. Als kanttekening is te plaatsen dat dit bij particulieren gebeurt op basis van vrijwilligheid. Soms is afkoppelen niet altijd wenselijk of kan het erg duur zijn. In hoeverre de doelstellingen daadwerkelijk gehaald kunnen worden is sterk afhankelijk van de inhoudelijke projectuitwerkingen. De gemeente zet naast de klimaatsubsidie sinds 2025 Stichting de Ulebelt in om het afkoppelen te versnellen. Zij, samen met hun regenwatercoaches, helpen inwoners van advies tot uitvoering met afkoppelen. Dit gaan zij ook binnen herinrichtingsprojecten aanbieden.

Samenwerking
De samenwerking, intern en extern is versterkt en functioneert goed en heeft bijgedragen aan een succesvolle uitvoering van meerdere projecten. Het samenwerkingsverband Rivus (Waterschap, Provincie, Vitens en 8 gemeenten) speelt een belangrijke rol bij kennisdeling en innovatie. Ook hier speelt de beperkte capaciteit en personeelswisseling, hetgeen het lastig maakt om projecten efficiënt uit te voeren. Hier is sturing en prioritering nodig van alle partijen. Dit heeft onze aandacht.

Risicogestuurd beheer
Een voortschrijdend inzicht is dat in sommige gebieden grootschalige vervanging van riolering wel nodig is. Redenen hiertoe zijn de achteruitgang van de kwaliteit van riolering als gevolg van de zeer natte jaren 2023 en 2024. Verder spelen opgaven op het gebied van wegbeheer die eerder niet bekend waren, waar goede koppelkansen liggen en vragen om een integrale aanpak.

Rioolheffing
Omdat de rioolheffing niet volledig is gecorrigeerd met de werkelijk opgetreden inflatie zijn de inkomsten en uitgaven niet volledig in balans. Dat heeft tot nu toe niet tot problemen geleid, omdat projecten niet conform begroting zijn gerealiseerd en er een structurele kostenbesparing is gerealiseerd in de exploitatie.

Aanbevelingen voor de rest van de planperiode
Het adviesbureau heeft enkele aanbevelingen voor de rest van de planperiode opgesteld. Het voorstel is om deze aanbevelingen over te nemen en hieraan uitvoering te geven tot 2030.

Prioritering grote vervangingsopgave
Er moet meer rekening gehouden worden met de leeftijd en de kwaliteit van de riolering en het integraal werken. Dat betekent meer inzetten op het vervangen van oude riolering die in slechte staat is (inclusief de huis- en kolkaansluitingen). De focus verschuift daarmee naar meer grootschalig vervangen, waardoor er ook meer kan worden meegekoppeld met andere disciplines om een toekomstbestendige openbare ruimte te bereiken.

Doorontwikkeling normen water en klimaatadaptatie
Raalte stelt eisen voor waterberging en -infiltratie bij (her)ontwikkelingen. Dit is om wateroverlast en droogteschade te voorkomen. De eisen van het waterschap kunnen hiervan afwijken, door hun andere rol in het watersysteem. Ook zijn er sommige verschillen tussen buurgemeenten. Vanuit de werkregio RIVUS wordt daarom de Regionale Maatlat Klimaatadaptatie opgesteld, met uniforme normen en uitgangspunten voor water en klimaatadaptatie in ruimtelijke ontwikkelingen. Hierin wordt ook het nieuwe hemelwaterbeleid van het waterschap meegenomen. Waar nodig, worden de aangepaste normen en uitgangspunten t.z.t. aan uw college ter besluitvorming aangeboden.

Breng de personele capaciteit op orde
Op basis van een berekening, uitgevoerd met een formatietool, blijkt dat er ongeveer 1 FTE tekort is om de geplande werkzaamheden uit te voeren en in te kunnen spelen op lopende ontwikkelingen. Vanuit het spoor klimaatadaptatie wordt 0,5 FTE extra toegerekend. Hiermee is rekening gehouden in de berekening van de rioolheffing.

Prognose van de rioolheffing
Om alle kosten op te kunnen vangen is het naast de inflatiecorrectie nodig om vanaf 2027 de heffing met € 3,50 per jaar te laten stijgen. Alle kosten zijn opnieuw berekend en geraamd op het prijspeil 2026. Medio 2025 wordt geprognosticeerd dat per 31 december 2025 de voorziening een hoogte kent van € 3,68 miljoen. Dat is hoger dan de grens van € 3,5 miljoen die we als maximale reserve beschouwen van de voorziening. Hiermee kan een verantwoorde keus worden gemaakt om de stijging van de rioolheffing in te laten gaan in 2027. Voor 2026 kan dus dekking worden gevonden binnen de bestaande middelen en achten we een extra verhoging van de rioolheffing voor 2026 niet nodig. Voor 2026 wordt wel de inflatiecorrectie doorberekend in de rioolheffing.

Beoogd effect
Het vaststellen van de tussentijdse evaluatie GRP 2021-2030 biedt inzichten op hetgeen is gerealiseerd en weten we wat ons te doen staat, mede op basis van voortschrijdend inzicht. Dit vormt de grondslag voor het uitvoeren van werken en het berekenen van de rioolheffing.

Argumenten
1.1 Vaststellen van de tussentijdse evaluatie GRP
Met het vaststellen van deze tussentijdse evaluatie is de stand van zaken rondom de zorgtaken op het gebied van de waterhuishouding (afvalwater, hemelwater en grondwater) helder gemaakt en weten we wat de gemeente Raalte te doen staat.

2.1 De rioolheffing door te voeren
Om tot een reële kostendekking te komen is het nodig dat de rioolheffing aanvullend stijgt met ingang van 2027, zodat de geplande werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en de voorziening niet negatief wordt.

3.1 De raad de stukken doen toekomen
Door de raad de stukken toe te sturen wordt de raad op dit punt geïnformeerd.

Duurzaamheid
Met de inzet op de GRP doelen en opgaven wordt een grote bijdrage geleverd aan een duurzame, klimaatadaptieve en schone leefomgeving.

Kanttekeningen
n.v.t.

Financiën en Fiscale aspecten

Bij het opstellen van de begroting 2026-2029 en het berekenen van de lokale heffingen wordt het bovenstaande overgenomen, hetgeen betekent dat de rioolheffing met ingang van 2027 stijgt met een bedrag van € 3,50 (zie ook het bovenstaande, prognose rioolheffing). De noodzakelijke investeringen zijn opgenomen in de conceptbegroting 2026.

Vervolg

De stukken ter kennisname te sturen aan de gemeenteraad en de financiële consequenties meenemen bij de reguliere P&C cyclus.

Communicatie

Nu geen persbericht maken, mee te nemen bij de begroting 2026.

Bijlagen

Bijlage 1	Evaluatierapport GRP, versie 7-8-2025